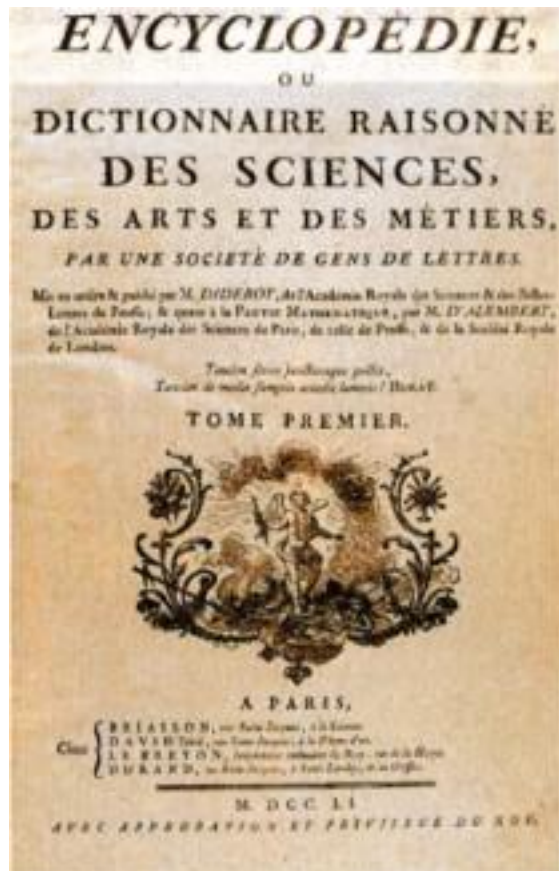

Εισαγωγή-Από το Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό «Κλασική Μουσική»

Η εποχή που συνδέθηκε με την άνοδο του απολυταρχισμού στην Ευρώπη, η οποία, όπως είδαμε, κυριάρχησε ως πολιτικό φαινόμενο στην περίοδο του Μπαρόκ, συνδέθηκε και με τη ριζική αναθεώρηση των παραδοσιακών ιδεών και αξιών.

Η προμετωπίδα της Εγκυκλοπαίδειας

Στη θέση τους, ήδη από το 17ο αιώνα, οι φιλόσοφοι και οι επιστήμονες οικοδόμησαν μια νέα, μηχανιστική και ρασιοναλιστική κοσμοαντίληψη, η οποία όμως διατηρούσε τον ανθρώπινο χαρακτήρα της. Η "πνευματική" αυτή επανάσταση, που θεμελιώθηκε από τους Bacon (Βάκων), Descartes (Καρτέσιος), Locke (Λοκ) και Newton (Νεύτων), αποτέλεσε το λογικό και αισιόδοξο στήριγμα του πολιτιστικού κλίματος του 18ου αιώνα, μέσα στο οποίο γεννήθηκε ο Διαφωτισμός, ένα κίνημα εξαιρετικά ανατρεπτικό για τη δυτική κοινωνία. Αν και βασίστηκε σε μεγάλο μέρος σε έργα Άγγλων διανοητών, ο Διαφωτισμός ήκμασε στη Γαλλία. Κύριος εκφραστής του υπήρξε ο François Marie Arouet, γνωστός ως Βολταίρος, το όνομα του οποίου ταυτίστηκε με το Διαφωτισμό, όπως του Λούθηρου με τη Μεταρρύθμιση ή του Μιχαήλ Άγγελου με την Αναγέννηση. Οι λεγόμενοι εγκυκλοπαιδιστές Denis Diderot και Jean d'Alembert, σημαντικοί εκπρόσωποι του Διαφωτισμού, προσπάθησαν να συνοψίσουν στην Εγκυκλοπαίδεια όλη τη φιλοσοφική και επιστημονική σκέψη της εποχής.

Giovanni Battista Piranesi, Carceri d' Invenzione, 1761. Εμπνευσμένος από έργα σκηνογραφίας, ο Piranesi επηρέασε σημαντικά επόμενες γενιές καλλιτεχνών, επιδέξιων σε ποικίλες προοπτικές απεικονίσεις αρχιτεκτονικών έργων.

Ο Jean d' Alembert, συμμεριζόταν, όπως και οι άλλοι διαφωτιστές, την πίστη στις απεριόριστες ικανότητες του ανθρώπου, τις ρασιοναλιστικές και ατομικιστικές τάσεις, αλλά, σε αντίθεση με αυτούς, υποστήριζε τη διάδοσή τους στο λαό και την παλλαϊκή διαφώτιση. Ο Σκοτσέζος David Hume και ο Γάλλος Jean-Jacques Rousseau (Ρουσό) τοποθετούνται επίσης στο Διαφωτισμό, αν και δεν ήταν σε απόλυτη συμφωνία με το σύνολο των ιδεών του. Ο τελευταίος περιφρονούσε τη λογική, εξυμνούσε τον τρόπο ζωής των πρωτόγονων λαών και υποστήριζε περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον την ελευθερία και την ισότητα των πολιτών. Ήταν η πολιτική φιλοσοφία του Rousseau που ενέπνευσε το σύγχρονο ιδεώδες της κυριαρχίας της πλειοψηφίας στους οραματιστές της Γαλλικής Επανάστασης.

Όπως είδαμε στο μπαρόκ, όλη η ιστορία της τέχνης του 17ου και του 18ου αιώνα αντανάκλα το θαυμασμό για τον κλασικό κόσμο, ένα χαρακτηριστικό που συναντάται και στο Διαφωτισμό. Οι δημιουργοί αφιερώθηκαν στη μίμηση των κλασικών προτύπων και απέρριψαν τα επιτεύγματα των εποχών που ακολούθησαν την αρχαιότητα και κυρίως των "σκοταδιστικών" μεσαιωνικών χρόνων. Κατά τη διάρκεια του 18ου αιώνα, ο ρυθμός του μπαρόκ συνέχιζε να αφομοιώνει όλο και περισσότερα κλασικά στοιχεία. Στην ηπειρωτική Ευρώπη το μπαρόκ έδωσε τη θέση του στο ελαφρύτερο και λιγότερο μεγαλοπρεπές ροκόκο (Rococo).

Από τα μέσα προς τα τέλη του 18ου αιώνα με την "ανακάλυψη" της ιστορίας, πολλαπλασιάστηκαν οι αρχαιολογικές αποστολές που οδήγησαν σε σημαντικές ανακαλύψεις στην Ιταλία, την Ελλάδα και την Αίγυπτο, προσφέροντας νέα δεδομένα στην καλλιτεχνική δημιουργία και στην αρχιτεκτονική. Το ενδιαφέρον για την ιστορία και το πάθος για τη φύση που εξέφραζε ο Διαφωτισμός αναμείχθηκαν στα έργα της "νεοκλασικής" αισθητικής. Για τους ανθρώπους στα τέλη του 18ου αιώνα ο κλασικισμός σήμαινε "Ελλάδα" και "Ρώμη". Ας μην ξεχνάμε ότι αυτή ήταν η εποχή που χτίστηκαν το Βρετανικό Μουσείο στο Λονδίνο, ο Λευκός Οίκος στην Ουάσινγκτον και το Χειμερινό Παλάτι στην Αγία Πετρούπολη. Παρ' όλα αυτά, η πιο απόμακρη και πνευματική προσέγγιση του κλασικού καλλιτέχνη δεν

απέκλειε τα δυνατά συναισθήματα του μπαρόκ. Αντίθετα, τα ενέτασσε μέσα σε ένα δυναμικό πλαίσιο.

Το Λονδίνο και το Παρίσι έγιναν αστικά κέντρα με έντονη καλλιτεχνική ζωή. Στη Γερμανία και την Ιταλία, από την άλλη, υπήρχαν μικρότερες πόλεις και εγκαταστάσεις ευγενών και βασιλέων, καθεμία από τις οποίες αποτελούσε ένα ξεχωριστό και ιδιαίτερα σημαντικό κέντρο καλλιτεχνικής δραστηριότητας. Στην Αυστρία, ωστόσο, παρ' όλο που αρκετές πόλεις και Αυλές είχαν αναπτύξει τη δική τους καλλιτεχνική κουλτούρα, η Βιέννη είχε γίνει το κέντρο όπου κατά διαστήματα συγκεντρώνονταν ευγενείς και καλλιτέχνες από όλη την Ευρώπη. Η κοσμοπολίτικη ατμόσφαιρά της ήταν ίσως ένας από τους λόγους για τους οποίους στην πόλη αυτή παρατηρήθηκε το ζύμωμα των διάφορων εθνικών στιλ από την υπόλοιπη Ευρώπη.

Η Βιέννη στις αρχές του 19ου αιώνα

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ -ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ